

George Smith
Assyrian löydöt

George Smith

Assyrian löydöt

PM-TIEDEKIRJAT

Alkuperäinen teoksen nimi: "Assyrian discoveries",
ilmestynyt 1875

Kansi: "Shalmaneser III", (muokkaus: P.Mansikka)

Englannin kielestä suomentanut: Pekka Mansikka

II painos

ISBN: 978-952-65255-3-2

PDF: 978-952-65255-0-1

Epub: 9789526963976

© Kustantaja Pekka Mansikka, Lappi, Finland, 2023

Valmistaja: BoD - Books on Demand, Norderstedt, Saksa

Sisällysluettelo

Kustantajan alkusanat	7
Esipuhe	9
1. Aikaisemmat kaivaukset ja löydöt Eufratin ja Tigriksen laaksossa	11
2 Löydöt vuosina 1866-1872	17
3. Lontoosta Mosuliin	22
4. Vierailu Babyloniaan	46
5. Kaivaukset Nimroudissa	63
6. Kaivaukset Kouyunjikissa	75
7. Mosulista Englantiin	88
8. Toinen matka Mosuliin	99
9. Lisää kaivauksia Kouyunjikissa	111
10. Paluu Assyriasta	123
11. Izdubarin eli suuren tulvan legendat	132
12. Varhaisen Babylonian tekstit	176
13. Varhaisen Assyrian kirjoitukset	190
14. Tiglat-Pileser III:n kirjoitus	198
15. Sargon II:n kirjoitus	225
16. Sanheribin kirjoitus	230
17. Assarhaddonin kirjoitus	242
18. Assurbanipalin kirjoitus	246
19. Assyrian kuninkaan Sin-shar-ishkunin ja hänen seuraajiensa kirjoitus	293
20. Sekalaisia tekstejä	301
21. Vierasmaalainen kirjoitus	322
22. Taiteita ja tapoja kuvaavat esineet	329
23. Johtopäätös	334
Hakemisto	351

Kustantajan alkusanat

George Smith (26. maaliskuuta 1840 - 19. elokuuta 1876) oli urauurtava englantilainen assyriologi.

Smithin työn varhaisimmat menestykset olivat kahden ainutlaatuisen muinaisen kirjoituksen löytö alkuvuodesta 1867. Ensimmäinen, täydellinen auringonpimennys Siivan-kuukaudessa, kirjoitettuna tablettiin K51, liittyi 15. kesäkuuta 763 eaa. tapahtuneeseen auringonpimennykseen, jonka ranskalainen historioitsija François Clément (1714–1793) oli julkaissut 80 vuotta aiemmin julkaisussa *L'art de vérifier les date des faits historiques*. Tutkijat pitävät tätä löytöä nykyisin muinaisen Lähi-idän kronologian kulmakivenä. Toinen oli päivä, jolloin elämläiset hyökkäsivät Babyloniaan vuonna 2280 eaa.

Vuonna 1872 Smith saavutti maailmanlaajuisen maineen kääntämällä suuren tulvan kaldealaisen kertomuksen, jonka hän luki *Society of Biblical Archæology* tilaisuudessa 3. joulukuuta ja jonka yleisöön kuului myös Ison-Britannian pääministeri.

Marraskuussa 1873 Smith lähti jälleen Englannista Niveen toiseen retkikuntaan, tällä kertaa museon kustannuksella, ja jatkoi kaivauksiaan Kouyunjikissa Niniven raunioilla. Selostus hänen työstään on kerrottu *Assyrian Discoveries* -kirjassa, joka julkaistiin alkuvuodesta 1875. (en.wikipedia.com)

Tässä suomenkielisessä painoksessa ei ole alkuperäisessä kirjassa olleita kuvia, jotka olivat usein hyvin huonolaatuisia.

Huomionarvoista on myös tuonaikainen muinaisten

nimien kirjoitustapa. Tässä kirjassa on varsinaisessa tekstissä muutettu muutamia kuninkaiden nimiä nykyiseen muotoon, esim. Vul-nirari on muutettu muotoon Adad-nirari. Samoin kuninkaiden järjestysnumerot on tekstissä muutettu nykyiseen muotoon, esim. Tiglat-Pileser II on muutettu muotoon Tiglat-Pileser III.

Kirjan lopussa olevaan hakemistoon on lisätty muutamia uusia hakusanoja ja joidenkin hakusanojen muotoa on hiukan muutettu.

Lyhyitä loppupäätelmiä

Tämän kirjan sisältöä voi pohdiskella kuin mitä tahansa hyvin vanhaa kirjaa.

George Smithin matkojen aikana kohdesatama oli Alexandretta. Tämän kaupungin nykyinen nimi on Isken-derun. Sen nimeä ei kuitenkaan ole muutettu tähän kirjaan, koska tämä nimi otettiin käyttöön vasta useita vuosikymmeniä myöhemmin. Samoin Beilanin kaupungin nimi näyttäisi olevan nykyisin ilmeisesti Kirikhan, se nimi otettiin käyttöön myös suunnilleen 1930-luvulla.

Pekka Mansikka
Lappi, Finland

Esipuhe

Kirjan alkuosa sisältää katsauksen kaivauksiin, jotka toteutettiin vuosina 1873 ja 1874 Niniven paikalla ja näistä toiminnoista johtuvat ennakoivat häiriöt. Tämän kaivaustoiminnan perustamisen kunnia kuuluu *Daily Telegraph* -uutislehden omistajille, ja ensimmäisen retkikunnan lopussa he esittivät Turkin Sulttaanin antaman hyväksynnän British Museumin edunvalvojille työn uusimisen helpottamiseksi. Toisella matkallani oli tarkoitus vain hyödyntää työhön varattua jäljellä olevaa aikaa, ja minut ohjattiin lopettamaan kaivaukset Turkin sulttaanikunnan toimiluvan sallimassa ajassa.

Olen työskennellyt Turkin imperiumin alueella, ja on valitettavasti täytynyt mainita monien sen edustajien epätyytyttävä käyttäytyminen. En ole hyödyntänyt tätä parhaalla mahdollisella tavalla: olen jättänyt pois monet huonon käytöksen tapaukset ja todennut mainitsemani asiat mahdollisimman maltillisesti. Mutta en olisi voinut välttää tätä aihetta kokonaan väärentämättä kertomustani. Minulla ei ole pienintäkään epäilystä siitä, että turkkilaiset eivät ole toimineet omien etujensa mukaisella tavalla, etenäkään kristittyjen sortavien lakien ja vainon vuoksi. Amerikan Aasian puoleisessa Turkissa olevat edustustot tekevät jaloa työtä maassa, mutta ne voivat olla hyödyllisiä vain suhteessa Englannista ja Amerikasta saamansa virallisen tuen määrään.

Työssäni olen tunnustanut avun, jonka sain useilta herrasmiehiltä, virallisilta ja yksityisiltä, retkikunnissani. Näihin minun on lisättävä Mosulin ranskalaisen konsulin

M. Péretién nimi, joka oli minulle erittäin suureksi avuksi asioidessani Turkin virkamiesten kanssa ja häntä kiinnosti asiointini yhtä paljon kuin hän olisi ollut minun kollegani. M. Péretién läsnäolo Mosulissa ja hänen antelias huomionsa brittiläisiin yhteyksiin saa brittiläisen konsulin puutteen vähemmän häiritseväksi, mutta on kuitenkin äärimmäisen valitettavaa, että Aleppon ja Bagdadin välillä ei ole yhtään Ison-Britannian edustajaa.

1. Aikaisemmat kaivaukset ja löydöt Eufratin ja Tigriksen laaksossa

Kiinnostus Eufratin ja Tigriksen laaksoon on yleistä. Palestiinan maata lukuun ottamatta mikään muu maapallon osa ei ole verrattavissa siihen sen perinteiden, historian ja muistomerkkien merkityksessä.

Se on ihmisen varhaisimpien perinteiden koti, kuin palatsi, jossa Eedenin piti olla. Joidenkin sen kaupunkien sanotaan olevan vanhempia kuin vedenpaisumus. Se on vedenpaisumuksen ja Babelin tornin maa, ja se on Israelin suuren rodun syntymäpaikka, jolla on ollut niin tärkeä merkitys maailman uskonnollisessa historiassa.

Babyloniasta muodostui ensimmäinen sivistynyt valtio, ja sen taiteista ja tieteistä tuli kreikkalaisten kulttuurin juuri ja heidän kauttaan myös meidän omamme.

Kahden maailman jaloimman joen kastelemana jokaisella näistä seiso i suuri pääkaupunki, Babylon Eufratilla, Ninive Tigrisillä. Nämä kaupungit, jotka historian aikaisemmallalla kaudella olivat vertaansa vailla ja jotka jopa raunioina ovat herättäneet matkailijoiden huomion kaiken ikäisinä niiden kaatumisesta tähän päivään asti. M. Botta, joka nimitettiin ranskalaiseksi konsuliksi Mosulissa vuonna 1842, aloitti ensimmäisenä kaivaukset hautautuneiden Assyrian kaupunkien paikoissa, ja hänelle kuului kunnia kauan kadonneina olleiden palatsien löytymistä.

M. Botta aloitti työnsä Kouyunjikissa, Mosulia vasta-

päätä sijaitsevalla suurella kummulla, mutta siellä hän kovan vaivannäkönsä tuloksena teki vain vähän löytöjä. Uudessa paikassa kaivaessaan hän ei näytä työskennelleen ihan parhaalla tavalla. Kouyunjikissa M. Botta tyytyi maahan kaivamiinsa kuoppiin, ja näiden osoittauduttua tuottamattomiksi hän joutui hylkäämään ne.

M. Bottaan oltua jonkin aikaa kaivamassa Kouyunjikissa hänen huomionsa kiinnittyi Khorsabadin kukkuloille kylän alkuperäiselle paikalle ja hän lähetti joukon työmiehiä paikalle aloittamaan kaivauksia. Muutamassa päivässä hänen sinnikkyytensä palkittiin ja löydettiin joitakin veistoksia, minkä jälkeen hän luopui Kouyunjikin työstä ja siirsi työleirinsä Khorsabadiin ja tutki perusteellisesti kyseisten kukkuloiden aluetta.

M. Bottaan työmiehet olivat kaivaneet riittävän syvälle Khorsabadiin ja saapuneet yhdelle palatsin muurista. Myöhemmät kaivaukset johtivat monien kammioiden ja salien löytämiseen, ja niiden edessä oli kipsilevyjä, joihin oli kaiverrettu mytologisia hahmoja, taistelukohtauksia, kulkueita ja vastaavia aiheita. Pitkät nuolenpäätekstimerkinnät juoksivat useimpien laattojen keskellä, ja osassa niistä oli tätä tekstiä molemminpuolin laattaa. M. Bottaan löytämän palatsin rakensi Assyrian kuningas Sargon II 700-luvulla eaa., se on yksi täydellisimmistä Assyrian rakennuksista, joita on tutkittu, ja se on erinomainen esimerkki Assyrian arkkitehtuurista.

Khorsabadin kukkulalla sijaitsevan palatsin vieressä M. Botta kaivoi esiin myös temppelin jäännökset ja suuren kuistin, jota koristeli kuusi siipistä härkää, ja jonka ohi kulki tie kaupungista palatsiin. M. Bottaan toiminta saatiin päätökseen vuonna 1845, ja upea kokoelma veistoksia ja muita antiikkiesineitä, hänen työnsä hedelmiä, saapui Pariisiin vuonna 1846 ja siirrettiin Louvrean.

Sen jälkeen Ranskan hallitus nimitti M. Spaulin konsuliksi Mosulissa, ja hän jatkoi joitain edeltäjänsä kaivauksia. Muiden antiikkien joukosta hän löysi yhden kau-

pungin portista, johon Sargonin palatsi kuului. Tämän portin kummallakin puolella oli jättimäisiä siivekkäitä sonneja ja niiden välinen tila ulottui kaaren kautta sonnien selästä toiseen.

Herra Layard, jonka huomio kiinnitettiin aikaisin tähän suuntaan, vieraili maassa vuonna 1840 ja kiinnostui myöhemmin M. Bottan kaivauksista. Pian, vuonna 1845, Layard sai Sir Stratford Canningin avulla mahdollisuuden aloittaa kaivaukset itse Assyriassa. 8. marraskuuta hän lähti Mosulista ja laskeutui Tigrisiltä Nimroudiin. Seuraavana aamuna hän aloitti kaivaukset ja löysi pian kahden palatsin jäännökset. Mr. Layard on kuvannut teoksissaan hyvin tarkasti peräkkäisiä kaivauksiaan ja tekemiänsä merkittäviä ja mielenkiintoisia löytöjä. Nimroudista hän löysi useita rakennuksia, palatseja ja temppeleitä; Kouy-unjikista löytyy Sanheribin palatsi ja yksi kaupungin suurista porteista; Nebbi Yunasissa Assarhaddonin palatsi ja pieniä muistomerkkejä monissa muissa kohteissa. Tehytään nämä löydöt Assyriassa herra Layard vieraili Babyioniassa ja avasi kaivannon useisiin siellä oleviin kumpuihin. Herra Layardin palattua Englantiin kaivauksia jatkettiin Eufratin laaksossa eversti (nykyisin Sir Henry) Rawlinsonin valvonnassa. Hänen johdollaan herra Hormuzd Rassam, herra Loftus ja herra Taylor kaivoivat useita maapalstoja ja tekivät lukuisia löytöjä. British Museum sai parhaan muistomerkin.

Ranskan ja Englannin kansallismuseoihin kerätyt aineistot ja lukuisat julkaistut kirjoitukset herättivät oppineiden huomion, ja hyvin pian heitettiin huomattavaa valoa muinaisen Assyrian ja Babylonian historiaan, kieleen ja tapoihin.

Grotefend oli löytänyt avaimen persialaisen nuolenpäätekstien lukemiseen. Mutta Sir Henry Rawlinsonille jätettiin luettavaksi Behistun-salakirjoitusta koskevassa suuressa työssään Dareioksen muistiinpanot. Hänen työnään oli selvittää ensin mukana olevat skyytti- ja assy-

rialais-babylonialaiset tekstit, antaen siten vihjeen Assyriassa ja Babyloniassa löydettyjen tuhansien kirjoitusten lukemisesta.

Nuolenpäätekstien tutkimista jatkoivat innokkaasti ja menestyksekkäästi Sir H. Rawlinson, tri. Hincks, tri. Oppert, tri. Norris, M. Menant ja H. Fox Talbot, sekä M. Lenormant, pastori A. II. Sayce ja tohtori Schrader. Muut tutkijat ovat myös avustaneet työssä, mutta eivät ole ottaneet mitään merkittävää roolia kirjoitusten selvittämisessä. Alkuperäisen löydön lisäksi tärkein ansio Assyrian kirjoitusten tulkinnassa kuuluu Sir H. Rawlinsonille, joka julkaisi vuonna 1851 Sargonin kirjoittaman Samarian asukkaiden vangitsemisen, Sanheribin sodan Hiskiaa vastaan sekä monien mainittujen henkilöiden ja paikkojen nimet Raamatussa.

Sir Henry Rawlinson julkaisi vuonna 1862 yhden merkittävimmistä Assyrian vielä löydettyistä asiakirjoista, Assyrian eponyymi-kaanonin, kronologisen asiakirjan, joka antaa Assyrian virallisen kronologian ääriviivat.

Tämä kirjoitus on korvaamaton Assyrian ja Raamatun historian vertailussa.

Vuonna 1863 hän julkaisi useita löytöjä, mukaan lukien tabletin, joka sisälsi Assyrian ja Babylonian synkronisen historian. Seuraavaksi Sir Henry Rawlinsonin jälkeen tulee tohtori Hincks, joka on menestynyt sekä egyptiläisen että assyrialaisen historian tutkija, ja joissakin kohdin läheinen Sir Henry Rawlinsonin kilpailija. Jokainen muu tutkija on antanut osuutensa ajoittain tehdyistä löydöksistä; niitä on niin paljon, että niiden oikeuttaminen tässä vie liian kauan, mutta aikaisempien etsintöjen ja löytöjen selitykset löytyvät seuraavista teoksista:

Botta. Monument de Ninive, Paris, five vols., 1849-50;
Memore sur l'Écriture Cuneiforme Assyrienne, Paris, 1949.
Layard. Nineveh and its Remains, London, 1851; Nineveh and Babylon, London, 1953; Monuments of Nineveh, Londo, 1851; second series, 1853; Inscription in the Cuneiform Character,

London, 1851.

Loftus. Travels in Chaldea and Susiana, London, 1856.

Place. Ninive et l'Assyrie, Paris, 1870.

Grotefend. Zur Erläuter, d. babylon. Keilschrift, 1840; Bemerkungen zur Inschrift eines Thongefässes mit niniv. Keilschrift, Göttingen, 1850-1; Die Tributverzeichniss d. Obeliskens aus Nimrud, Göttingen, 1852; Erläuter. Der babyl. Keilinschrift aus Behistun, Göttingen, 1853; Erläuter. Zweier Ausschr. Nebukadnezar's in babyl. Keilchr., Göttingen, 1854, and some minor papers.

Rawlinson (Sir II. C.) Commentary on the Cuneiform Inscriptions of Babylon and Assyria, London, 1850; Babylonian text of Great Inscription at Behistun, London, 1851; Memoir on the Babylonian and Assyrian Inscriptions, London, 1854; Notes on the early history of Babylonia, London 1856; Orthography of some of the later royal names of Assyrian and Babylonian history, London, 1856; Cuneiform Inscriptions of Western Asia, vol. i. 1861, vol. ii. 1866, vol. iii. 1870, and numerous papers in the Journal of the Royal Asiatic Society from 1850 to 1864, and in the "Athenæum" from 1851 to 1867.

Hincks. Numerous papers in the "Athenæum", Transactions of Royal Irish Society, Journal of Royal Asiatic Society, Journal of Sacred Literature, from 1850 to 1866.

Oppert. Études Assyriennes, Inscription Ministre de l'Instruction publique, Paris, 1857; Expédition en Mésopotamie, Paris, 1863; Éléments de la Grammaire Asde Borsippa, Paris, 1857; Rapport au syrienne, Paris, 1860, second edition, 1868; Commentaire de la grande Inscription du Palais de Khorsanad, Paris, 1865; Histoire des Empires de Chaldée et Assyrie, Paris, 1865; Les Inscriptions de Dour-Sarkayan (Khorsabad), Paris, 1870.

Norris. Memoirs on the Scythic Version of the Behistun Inscription, London, 1853; Assyrian and Babylonian Weights, London; Assyrian Dictionary vol. i. 1868, vol. ii. 1870, vol. iii. 1872.

Fox Talbot. Various papers in the Journal of Sacred Literature, Journal of Royal Asiatic Society, and Journal Biblical Archæology.

Lenormant. Essai sur un Monument Mathématique Chaldéen, Paris, 1868; Lettres Assyriologiques, Paris, 1871; La Magie chez les Chaldéens, Paris, 1874; Les premières Civilisations, Paris, 1874; Manuel d'histoire ancienne de l'Orient, Paris, 1869; Choix de textes Cunéiformes inédites, Paris, 1873.

Menant. Les Briques de Babylon, Paris, 1859; Sur les Inscriptions Assyriennes du Musée Britannique, 1862-3; Inscriptions de Hammourabi, Paris, 1863; Exposé des Éléments de la Grammaire Assyrienne, Paris, 1868; Le Syllabaire Assyrien, Paris, 1869-73; Leçons d'Épigraphie Assyrienne, Paris, 1873.

Sayce. On Akkadian Grammar, Journal of Philology, 1870; Assyrian Grammar, London, 1872; articles in Transactions of Society of Biblical Archæology.

Schrader. In Zeitschrift d. d. Morgenl. Gesellsch., 1869; Die assyrisch-babylonischen Keilinschriften, Leipzig, 1872; Die Keilinschriften und das alte Testament, Giessen, 1872.

Brandis. Ueber d. histor. Gewinn aus d. Entziffer. der. assyr. Inschriften, Berlin, 1856.

De Saulcy. Recherches sur l'Écriture Cunéiforme Assyrienne, Paris, 1849.

Rawlinson (George), The Five Great Monarchies of the ancient Eastern World, second edition, London, 1871; Herodotus, second edition, London.

George Smith (26. maaliskuuta 1840 - 19. elokuuta 1876) oli urauurtava englantilainen assyriologi.

Kirjan alkuosa sisältää värikkään katsauksen kaivauksiin, jotka toteutettiin vuosina 1873 ja 1874 Niniven paikalla ja niihin liittyviin matkoihin. Tähän kaivaustyöhön Smith sai rahoituksen *Daily Telegraph*-uutislehdeltä.

Selostus tästä hänen työstään julkaistiin alkuvuodesta 1875 englanninkielisessä kirjassa *Assyrian discoveries*.

Tämä historiallinen teos julkaistaan nyt suomenkielisenä laitoksena. Tässä on tehty joitakin pieniä ajan mukanaan tuomia muutoksia joihinkin paikannimiin ja muinaisten hallitsijoiden nimiin.

9 789526 525532